

Verslag bijeenkomst Landelijk Netwerk Studentenwelzijn

Datum: 24 november 2022

Op donderdag 24 november kwam het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn weer bijeen. De bijeenkomst startte met een plenaire sessie en daarna werd er in break-out rooms uitgewisseld over studentenwelzijn binnen de regio's. Tijdens de plenaire sessie waren 105 deelnemers aanwezig. Tijdens de bijeenkomst werd er gesproken over studentenwelzijn in relatie tot binding van studenten met de onderwijsinstelling. De collegezalen zijn na coronatijd leger dan voorheen. Hoe organiseren we (online) binding? Rutger Kappe en Barend Last vertelden meer over hun onderzoek hiernaar. Daarnaast werden onder leiding van student-stuurgroep lid Thomas Bijl een studentpanel (Isa Geerts, Janique Scharenborg en Tess Franken), hierover bevraagd.

De bijeenkomst is opgenomen en kan je [hier](#) bekijken. De presentaties kan je hier bekijken:

- [Rutger Kappe](#)
- [Barend Last](#)
- [ECIO](#)

De sessie startte met een aantal algemene mededelingen omtrent het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn:

- Deze maand is een [onderzoek](#) gestart van RIVM, Trimbos-instituut en ECIO naar oplossingen stress en prestatiedruk. Dit onderzoek wordt opgeleverd in juni volgend jaar.
- [Publicatie](#) wetenschappelijke overzichten studentenwelzijn op onderwijskennis.nl (Trimbos-Instituut & ECIO).
- [Publicatie](#) bestuursakkoord hoger onderwijs waarin veel aandacht is voor studentenwelzijn.
- [LinkedIn community](#): platform voor uitwisseling als het gaat om mooie voorbeelden van hoge scholen en universiteiten.
- [Landelijke Kennisbank Studentenwelzijn](#) voor een overzicht van initiatieven en onderzoeken over studentenwelzijn.
- Volgende bijeenkomst: Save the date! Houd je e-mail en de online community goed in de gaten voor de planning in 2023. Eerste bijeenkomst wordt verwacht in begin februari en op locatie.

Rutger Kappe – Verbinding verbroken: hoe krijgen we ze weer op school?

Rutger Kappe is een veelgevraagd spreker rondom het thema sociale binding. Hij is verbonden aan het lectoraat studiesucces bij hogeschool Inholland en doet sinds 2015 [onderzoek naar het verbeteren van het studie- en studentsucces in het hoger onderwijs](#). Hoewel colleges weer op de onderwijsinstelling gegeven mogen worden, zien we dat er grote groepen studenten weg blijven. Hoe krijgen we ze weer terug op school? Rutger vertelt dat er meerdere factoren zijn die hier een rol in spelen. Hierbij moeten we voornamelijk kijken naar de vraag: "Hoe organiseren we het onderwijs optimaal?". We zien nu dat studenten niet altijd meer het nut inzien van het gaan naar de onderwijsinstelling. Het is een afweging geworden, ga ik vandaag wel of niet? Helaas is de afwezigheid van de student niet zonder gevolgen voor de studieprestaties.

Rutger laat zien dat er vier basiselementen zijn die van belang zijn voor studiesucces (student, onderwijs en docent). Door op deze vier basisbehoeftes in te spelen kan je het studiesucces van de studenten vergroten. De vier basisbehoeftes zijn:

- Betekenis geven aan wat je doet;
- Actieve betrokkenheid;
- Gezien worden;
- Sociale & academische integratie.

Volgens Rutger is het probleem van de afwezigheid van studenten na de corona pandemie op te delen in drie oorzaken: beperkt herstel van welzijn, beperkt herstel van verbondenheid en beperkte waarde van het onderwijs. Onderzoek laat zien dat het welzijn van studenten nog niet op het niveau is van voor corona. Studenten hebben meer last van depressieve en eenzame gevoelens en sociale activiteiten kosten meer inspanning. Het dalende welzijn heeft als gevolg dat studenten in een toenemend isolement raken.

Als tweede oorzaak benoemd Rutger de dalende verbondenheid. Hierbij zien we dat tijdens de coronatijd zowel de sociale als de academische binding is gedaald. Hoewel de sociale binding daalde, werd er wel veel gebruik gemaakt van de studie- en studentenverenigingen en zochten studenten elkaar thuis op. De academische binding blijft daarin achter en is lager dan de sociale binding. Dit is een van de verklarende factoren voor lege klassen. Rutger benoemt dat de rol van de docent hierbij belangrijk is en dat hoge docentbetrokkenheid leidt tot:

1. Welzijn: minder burn-out, minder depressief, hogere algemene levenstevredenheid
2. Studiesucces: hogere cijfers en lagere intentie om te stoppen met de opleiding
3. Engagement: meer het gevoel dat ze zich thuis voelen op de school, meer participatie, zowel binnen als buiten de studie, hogere bevoegenheid.

De derde oorzaak, de waarde van het onderwijs, vraagt om urgente herwaardering. Online en hybride onderwijs hebben pijnlijk blootgelegd dat kennisoverdracht prima online kan plaatsvinden en misschien soms beter werkt. Studenten hebben de flexibiliteit van het onderwijs ervaren en door andere omstandigheden, zoals thuis moeten blijven wonen, willen ze dit niet opgeven. De student moet men proberen naar de campus te laten komen door een stevige herwaardering toe te passen waarbij we werken naar een plek waar studenten graag komen om te leren en elkaar te ontmoeten.

Barend Last – Verbinding Verbroken

Barend Last werkt als onderwijskundig specialist bij de Universiteit van Maastricht, waar hij zich vooral bezighoudt met onderwijsinnovatie en docentondersteuning.

Tijdens de pandemie konden studenten de campus niet bezoeken, toch was er wel sprake van sociale integratie. Studenten meldden zich massaal aan bij studentenverenigingen en er werden veel huisfeestjes gegeven. Wat wel achterbleef in deze periode was de academische integratie van de studenten, zorgen voor verbinding tijdens een online college of tijdens massale hoorcolleges is een uitdaging. Academische integratie zorgt voor leerwinst, maar deze is niet te verkrijgen wanneer er geen interactie is tijdens colleges.

Als docent en als onderwijsinstelling heb je tot een bepaalde mate invloed op de academische integratie van de studenten. Net zoals Rutger, beargumenteerde Barend dat de vorm van het onderwijs van essentieel belang is hiervoor. Het stellen van de vraag 'Wat is goed onderwijs?' is hierbij van belang. Studenten moeten actief omgaan met de leerstof. Bijvoorbeeld door een online leeromgeving niet in te richten als een database waar alleen kennis gehaald kan worden, maar als plek waar kleinschalige interacties plaatsvinden.

Om de academische integratie van de studenten te vergroten moeten er naast de georiënteerde interacties (geplande college en autodidactisch leren), ook ruimte zijn voor toevallige interacties (een symposium of een gesprek bij een koffiezetautomaat). Om te zorgen voor deze toevallige interacties is een structuur nodig waarin dit gefaciliteerd wordt. Bijvoorbeeld om het toevoegen van flexitijd binnen een college of door het aanbrengen van leerpleinen op een campus. Door ruimte aan te brengen voor ontmoeting en sociale interactie wordt de campus opnieuw gewaardeerd.

Vanuit de aanwezige studenten wordt hier verschillend op gereageerd, aan de ene kant zou een sticky campus de norm moeten zijn. Dat een onderwijsinstelling alleen bestaat voor kennisoverdracht is een gedateerde opvatting. Tegelijkertijd hebben niet alle studenten hier behoefte aan, omdat ze bijvoorbeeld hun eigen sociale kring hebben opgebouwd. Hierbij is er ook een kritische noot naar de massale opleidingen. Studenten ervaren hier minder binding met hun opleiding wanneer er geen ruimte is voor kleinschalige interacties. Verplichte aanwezigheid wordt door de studenten als 'not done' bestempeld: het slaat plat wat we van studenten verwachten: zelfstandige, zelfbewuste, autonome professionals/academici. Bovendien sluit het studenten uit die niet kunnen komen of gewoon minder goed leren op locatie. Daarnaast is het ook van belang om bij het ontwerpen van een campus diversiteit en inclusie in het oog te houden door ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Bijvoorbeeld door het creëren van stilteplekken, prikkelarme ruimtes, diversity offices, en niet enkel eurocentrische lesstof.